

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

Jak założyć T UW

Liczne podmioty i grupy zawodowe mogą być zainteresowane czymś więcej poza samym zawarciem umowy ubezpieczenia. **Brak oferty ubezpieczeniowej, której zakres dostosowany jest do oczekiwań danej grupy lub zbyt wysokie składki, sprawiają, iż dla wielu osób, w tym także przedsiębiorstw, rozwiązaniem jest uruchomienie towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych.** Zatem czynnikami prowadzącymi do uruchomienia własnego T UW-a są: brak produktów na rynku, które umożliwiłyby pozyskanie zainteresowanej grupie ochrony ubezpieczeniowej lub też wygórowana wysokość składki.

Wiele osób zapewne zadaje sobie pytanie czy łatwo jest założyć towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych? Niewątpliwie rozpoczęcie działalności ubezpieczeniowej wymaga określonej wiedzy oraz czasu na przygotowanie niezbędnych dokumentów i przeprowadzenie procesu rejestracji przed organem nadzoru (czyli Komisją Nadzoru Finansowego), jednakże jest zdecydowanie prostsze niż w przypadku towarzystwa komercyjnego. Trud włożony w to przedsięwzięcie zazwyczaj pozwala dość szybko osiągnąć zakładany cel, a już po kilku miesiącach – tyle na ogół trwa postępowanie rejestracyjne – T UW może oferować ochronę ubezpieczeniową na zasadach określonych przez założycieli czyli samych ubezpieczających. Stosunkowo wysokie wymagania związane z rozpoczęciem (jak i prowadzeniem) działalności ubezpieczeniowej wynikają ze **szczególnego charakteru działalności ubezpieczeniowej**, wskazywanej często jako **działalność zaufania publicznego**. Celem zwiększonych wymagań jest zapewnienie ochrony interesów ubezpieczonych, czyli osób korzystających z usług ubezpieczycieli. Zatem, aby ubezpieczeni mieli poczucie bezpieczeństwa i pewność wypłaty odszkodowania, ubezpieczyciele muszą być instytucjami wiarygodnymi, opartymi na solidnych podstawach finansowych. Dlatego też rozpoczęcie działalności ubezpieczeniowej wiąże się ze spełnieniem licznych formalności określonych przepisami, które postawione są celem zbadania przez organ nadzoru, przed wydaniem zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej, czy sam ubezpieczyciel oraz podmioty decydujące się na jego założenie, jak również osoby, które mają zajmować w strukturach ubezpieczyciela kluczowe stanowiska, są wiarygodne i zapewniają bezpieczeństwo systemu. W celu rozpoczęcia wykonywania działalności ubezpieczeniowej, należy także potwierdzić zdolność finansową. Bardzo istotny jest fakt, iż **z rozpoczęciem działalności jako towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych związane są niższe wymagania formalne niż z uzyskaniem zezwolenia na działalność ubezpieczeniową jako zakład działający w formie spółki akcyjnej.**

W przypadku towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych niższe wymagania obowiązują np. w zakresie wysokości kapitału zakładowego niezbędnego do rozpoczęcia działalności, Minimalna wysokość kapitału gwarancyjnego dla T UW-a wynosi co do zasady 75% wysokości określonego dla zakładów działających w formie spółki akcyjnej. **W konsekwencji założyciele T UW-a potrzebują zebrać mniej środków finansowych, niż jeżeli chcieliby rozpocząć działalność jako zakład komercyjny, w formie spółki akcyjnej. Szczególne udogodnienia, oznaczające mniej formalności oraz niższe wymagania kapitałowe, związanych jest z założeniem towarzystwa, które klasyfikowane jest jako tzw. mały T UW.** W przypadku małych T UW, wysokość minimalnego kapitału gwarancyjnego może wynosić nawet zero.

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

Czym jest tzw. „mały TUV”?

W myśl przepisu art. 43 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, tzw. mały TUV jest towarzystwem posiadającym ograniczony zakres działalności ze względu na **małą liczbę członków** oraz **niewielką liczbę lub niskie sumy zawieranych umów ubezpieczenia**, lub **niewielki terytorialny zasięg działalności**.

Organ nadzoru nie może dowolnie klasyfikować towarzystwa jako małe. W myśl ust. 2 wskazanego powyżej artykułu ustawy o działalności ubezpieczeniowej, za małe może uznać tylko towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych, które:

- 1) ubezpiecza jedynie swoich członków;**
- 2) zdefiniuje w statucie krąg podmiotów, np. rolnicy z danego województwa, lekarze itd.;**
- 3) roczny przypis składki nie przekracza równowartości w złotych 5 mln euro.**

Jeżeli zatem, planowane jest oferowanie ubezpieczeń nie tylko członkom TUV-a, to takie towarzystwo nie może zostać uznane za małe. Za małe nie jest także uznawane towarzystwo, którego działalność przekracza określoną wielkość, mierzoną wartością zebranych składek. Na chwilę obecną, np. zebranie składki w wysokości 25 mln zł rocznie sprawia, że towarzystwo nie może być uznawane za małe. A na kwotę 25 mln zł, wystarczy, że 250 tysięcy osób wykupi po dwa ubezpieczenia, płacąc za każde z nich składkę roczną w wysokości 50 zł. Tylu ubezpieczających można znaleźć w jednym województwie.

Decyzja organu nadzoru, czyli Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) o uznaniu towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych przez organ nadzoru za małe towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych podlega wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego.

Zgodnie z przepisem art. 43 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, **do małego towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych nie mają zastosowania niektóre wymogi i formalności obowiązujące inne TUV-y.**

Zmniejszone wymagania, zgodnie z ustawą polegają na **ograniczeniu obowiązków informacyjnych** przy zawieraniu umów ubezpieczenia na życie, a także **tworzenia kapitału zapasowego, wysokości kapitału zakładowego, posiadania środków własnych** w wysokości nie niższej niż margines wypłacalności i nie niższej niż kapitał gwarancyjny. Ograniczenie wymagań dotyczących wysokości kapitału zakładowego dla małych TUV-ów zostało ponadto doprecyzowane w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 28 listopada 2003 r. w sprawie sposobu wyliczenia wysokości marginesu wypłacalności oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego dla działów i grup ubezpieczeń, o którym mowa w dalszej części poradnika.

Należy ponadto dodać, że zgodnie z ustawą o działalności ubezpieczeniowej, w razie przekroczenia przez małe towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych kwot rocznego przypisu składki, towarzystwo obowiązane jest zawiadomić o tym organ nadzoru. Od dnia przekroczenia kwoty rocznego przypisu składki, towarzystwo z mocy ustawy kontynuuje działalność jako towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych, już nie klasyfikowane jako małe.

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

Termin na dostosowanie działalności do wymogów ustawy wynosi 12 miesięcy od dnia przekroczenia limitu wysokości przypisu składki w wysokości równowartości w złotych 5 mln euro rocznie. Dostosowanie polega na konieczności uzupełnienia wysokości kapitałów (w tym zwiększeniu kapitału gwarancyjnego) do obowiązujących T UW-y nie klasyfikowane jako małe oraz zmianach w statucie. **Z uwagi na zwiększenie rozmiaru działalności, spełnienie dodatkowych wymogów nie powinno wiązać się z dodatkowymi, znaczącymi obciążeniami dla założycieli towarzystwa.**

Jak zatem wygląda uruchomienie T UW-a? Zaczyna się **od zgromadzenia i zorganizowania się osób posiadających wspólny interes ubezpieczeniowy**. Później, jak już wspomniano, osoby zainteresowane uruchomieniem T UW-a, zgodnie z przepisami zobowiązane są przygotować liczne **dokumenty niezbędne do uzyskania zezwolenia na rozpoczęcie działalności ubezpieczeniowej**. Jest to etap najbardziej pracochłonny i kluczowy z punktu widzenia całego procesu. Przygotowane wymagane przepisami dokumenty przekazywane są do organu nadzoru, czyli Komisji Nadzoru Finansowego, która prowadzi postępowanie rejestrowe. **Do najważniejszych dokumentów, nie tylko z punktu widzenia ekonomicznego funkcjonowania T UW-a, które założyciele mają obowiązek przekazać do KNF, zaliczamy:**

- **plan działalności**, z którego powinno wynikać, czy towarzystwo może spełnić cel w postaci zapewnienia realnej ochrony ubezpieczeniowej, a także czy pozostanie stabilne finansowo;
- **„konstytucja” towarzystwa, czyli statut**. Jest on sporządzany w formie aktu notarialnego. **Statut towarzystwa** (zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) **powinien określać** w szczególności: **1) nazwę i siedzibę towarzystwa; 2) terytorialny zasięg działalności; 3) liczbę członków zarządu i rady nadzorczej; 4) zakres rzeczowy działalności z określeniem działu, grup i rodzajów ubezpieczeń oraz zakres działalności reasekuracyjnej; 5) wysokość kapitału zakładowego; 6) zasady wykorzystania nadwyżki bilansowej oraz sposób pokrycia strat; 7) zasady umarzania udziałów; 8) zasady uzyskania i utraty członkostwa oraz rodzaje członkostwa; 9) sposób rozwiązania towarzystwa; 10) zasady dokonywania ogłoszeń towarzystwa, w tym oznaczenie pisma do ogłoszeń; 11) organ uprawniony do zatwierdzania ogólnych warunków ubezpieczenia.**

Ponadto, zgodnie z przepisami, **założyciele są zobowiązani do przekazania wniosku** do Komisji Nadzoru Finansowego. **Wniosek taki zgodnie z przepisem art. 92 ust. 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej zawiera:** określenie nazwy lub firmy, siedziby i adresu, zasięgu terytorialnego i rzeczowego zakresu działalności krajowego zakładu ubezpieczeń; określenie wysokości kapitału zakładowego; wskazanie założycieli krajowego zakładu ubezpieczeń; wskazanie formy prawnej, w jakiej ma być wykonywana działalność (czyli w naszym przypadku T UW); określenie wysokości funduszu organizacyjnego przeznaczonego na utworzenie administracji krajowego zakładu ubezpieczeń i zorganizowanie sieci przedstawicielstw; wymóg ten nie dotyczy przypadku, gdy akwizycja na rzecz T UW-a, będzie prowadzona przez struktury własne założycieli zakładu ubezpieczeń; wskazanie imion i nazwisk osób przewidzianych na członków zarządu i rady nadzorczej; wskazanie imienia i nazwiska aktuariusza, osoby której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych oraz doradcy inwestycyjnego w przypadku, gdy obowiązek zatrudnienia tej osoby wynika z ustawy. Poszczególne elementy zostaną omówione w dalszej części poradnika.

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

Ponadto do wniosku, założyciele zobowiązani są dołączyć:

- projekty ogólnych warunków ubezpieczenia ryzyk, w zakresie których ma być wydane zezwolenie;
- sprawozdania finansowe założycieli, obejmujące bilanse, rachunki zysków i strat, sprawozdania z przepływu środków pieniężnych za ostatnie trzy lata przed datą złożenia wniosku lub z całego okresu działalności, jeżeli założyciel wykonuje działalność gospodarczą przez czas krótszy niż okres trzech lat – w przypadku, gdy obowiązek sporządzania takich sprawozdań finansowych założycieli, z prowadzonej przez nich działalności gospodarczej, wynika z odrębnych przepisów prawa, a także noty objaśniające do tych sprawozdań;
- sprawozdania bankowe z przepływu środków pieniężnych na rachunkach bankowych, obejmujące okres roku do dnia złożenia wniosku, zeznania podatkowe, składane na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, za ostatnie trzy lata podatkowe, oświadczenie o pochodzeniu środków pieniężnych przeznaczonych na pokrycie kapitału zakładowego i funduszu organizacyjnego – w przypadku założycieli będących osobami fizycznymi, które nie mają obowiązku sporządzania sprawozdań finansowych;
- oświadczenia założycieli o kapitale zakładowym a także dowód posiadania przez założycieli środków finansowych wolnych od obciążeń w wysokości równej niezbędnym kapitałom wraz z oświadczeniem o przeznaczeniu ich na pokrycie wymagań kapitałowych;
- wspomniany powyżej plan działalności, obejmujący okres pierwszych trzech lat obrotowych działalności;
- zaświadczenie albo oświadczenie o wpisie do Krajowego Rejestru Sądowego lub odpis ze stosownego rejestru wystawiony poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, wydany nie później niż 3 miesiące przed złożeniem wniosku – w przypadku, gdy założycielem jest osoba prawna;
- poświadczony notarialnie kopie stron dowodu osobistego, zawierające serię i numer dowodu osobistego, imię i nazwisko, numer ewidencyjny PESEL, oznaczenie organu wydającego dowód osobisty oraz datę wydania dowodu osobistego albo poświadczoną notarialnie kopię paszportu – w przypadku założycieli będących osobami fizycznymi;
- życiorysy założycieli będących osobami fizycznymi oraz osób przewidzianych na członków zarządu, członków rady nadzorczej i aktuarium, a także zgody osób przewidzianych na członków zarządu oraz rady nadzorczej na objęcie stanowisk w zakładzie ubezpieczeń oraz oświadczenie aktuarium o wyrażeniu zgody na wykonywanie obowiązków w krajowym zakładzie ubezpieczeń;
- poświadczenie odpowiedniego wykształcenia i doświadczenia zawodowego osób przewidzianych na członków zarządu i rady nadzorczej, w tym kopie świadectw pracy i dokumentów potwierdzających wykształcenie;
- poświadczoną kopię decyzji o wpisie aktuarium do rejestru aktuarium, jak również dane o wykształceniu i doświadczeniu zawodowym osoby proponowanej na stanowisko aktuarium, w tym kopie świadectw pracy i dokumentów potwierdzających wykształcenie;

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

- zaświadczenie albo oświadczenie o niekaralności osób proponowanych na członków zarządu i rady nadzorczej oraz aktuarusza;
- oświadczenia założycieli oraz osób przewidzianych na członków zarządu i członków rady nadzorczej o toczących się przeciwko nim postępowaniach sądowych w związku ze sprawą gospodarczą oraz o uczestnictwie w organach zarządzających i nadzorujących spółek handlowych (to ostatnie nie znajduje w praktyce większego znaczenia w przypadku T UW);
- oświadczenie doradcy inwestycyjnego o wyrażeniu zgody na zatrudnienie – w przypadku wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w zakresie ubezpieczeń na życie, związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (na ogół jednak T UW-y nie są zainteresowane prowadzeniem działalności w tym zakresie);
- listę reprezentantów do spraw roszczeń, którzy zostaną ustanowieni w każdym państwie członkowskim Unii Europejskiej – w przypadku wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w zakresie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania i użytkowania pojazdów lądowych z napędem własnym z wyjątkiem OC przewoźnika.

Najważniejsze ze wskazanych dokumentów zostaną bardziej szczegółowo wyjaśnione w dalszej części poradnika.

Postępowanie rejestrowe przed Komisją Nadzoru Finansowego trwa na ogół kilka miesięcy. Rejestracja towarzystwa jest możliwa, gdy zebrano **minimalny wymagany kapitał gwarancyjny**, obejmującym wszystkie pozostałe ubezpieczenia bez OC i spłaty kredytu lub gwarancji ubezpieczeniowej oraz **uzyskano zgodę na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej**. Minimalny kapitał gwarancyjny stanowi równowartość 2,25 mln euro dla ubezpieczeń na życie oraz T UW-a prowadzącego ubezpieczenia OC, spłaty kredytu lub gwarancji ubezpieczeniowej albo 1,5 mln euro dla T UW-a, który ma prowadzić działalność w zakresie pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych (w dziale II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej), a w przypadku małych T UW-ów, może nawet wynosić 0. **Zatem założenie własnego T UW-a nie musi wiązać się z dużymi wyzwaniem finansowymi.**

Przejęcie czynności związanych z zebraniem dokumentów i rejestracją towarzystwa wymaga określonej wiedzy finansowej, ubezpieczeniowej, prawnej, zatem na ogół może wiązać się również z koniecznością skorzystania ze wsparcia wyspecjalizowanych podmiotów zewnętrznych, chyba, że wśród założycieli są osoby, które wspomnianą wiedzę posiadają.

Poniższe punkty wskazują kroki niezbędne do uruchomienia towarzystwa (w dalszej części zostały one szczegółowo rozpisane, a w zakończeniu tekstu umieszczono opis roli organów T UW-a, czyli zarządu, rady nadzorczej, zgromadzenia członków):

- 1. zebranie chętnych do założenia towarzystwa;**
- 2. przygotowanie statutu oraz innych dokumentów, których złożenie w organie nadzoru,**

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

czyli Komisji Nadzoru Finansowego, wymagane jest przepisami art. 38 i następne ustawy o działalności ubezpieczeniowej (specyficzne dla T UW-ów) oraz art. 92 i następne wskazanej ustawy;

3. przekazanie statutu i pozostałych dokumentów do zatwierdzenia przez organ nadzoru – postępowanie rejestrowe w KNF-ie;
4. wpis T UW-a do Krajowego Rejestru Sądowego;
5. wpłata kapitału zakładowego w ciągu 30 dni od dnia zarejestrowania towarzystwa;
6. rozpoczęcie działalności T UW-a w terminie przewidzianym w art. 100 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, tj. nieprzekraczającym 12 miesięcy od dnia wydania zezwolenia.

Zebranie chętnych do założenia towarzystwa

Jak już wspomniano, zainteresowana rozpoczęciem działalności w formie towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, może być grupa, którą łączy wspólnota interesów w zakresie zapewnienia sobie ochrony ubezpieczeniowej za rozsądną cenę (składkę). Nie ma prawnych ograniczeń w zakresie zasad tworzenia grupy, która może ubiegać się o utworzenie towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych. Interes ubezpieczeniowy przekładający się na utworzenie T UW-a może posiadać dana **grupa zawodowa**, np. lekarze lub rolnicy, w sytuacji gdy działające zakłady nie mają oferty w zakresie poszukiwanej przez nich ochrony lub ochrona jest zbyt droga (za udzielanie ochrony zakład domaga się wysokiej składki).

Analiza przykładów z (często nieodległej) przeszłości wskazuje, które podmioty mogą być **szczególnie zainteresowane utworzeniem T UW-a**. Taką grupą są na przykład **lekarze** i inne **podmioty wykonujące działalność związaną ze służbą zdrowia**. Motyw do działań w zakresie utworzenia T UW-a stanowiły zbyt drogie ubezpieczenia obowiązkowe, oferowane przez niewielką liczbę zakładów komercyjnych. Zainteresowanie utworzeniem T UW-a przejawiają także **rolnicy**, którzy uważają, że w zakresie licznych ryzyk związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, brak jest oferty w zakresie ubezpieczeń dobrowolnych lub działające zakłady stosują tzw. ceny zaporowe. W krajach zachodnich towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych powołują również **jednostki samorządu terytorialnego**, które w ten sposób otrzymują dopasowaną do specyfiki funkcjonowania ochronę ubezpieczeniową za niewygórowaną wysokość składki.

Sukces T UW-ów i pełna realizacja podstawowego celu, tj. zapewnienie niedrogiej ochrony ubezpieczeniowej, zależy jednak w dużej mierze od zgromadzenia dostatecznie liczebnej grupy osób mających podobny interes ubezpieczeniowy – dzieje się tak z uwagi na **konieczność rozłożenia ryzyka związanego z wystąpieniem zdarzeń losowych (im większa liczba członków i większe ich rozproszenie, tym mniejsze zagrożenie, że dużą proporcjonalnie liczbę ubezpieczonych dotknie zdarzenie, będące podstawą do wypłacenia odszkodowania, co w konsekwencji prowadzi do konieczności wniesienia dopłat) oraz efekt ekonomii skali (zmniejszenie kosztów w przeliczeniu na członka towarzy-**

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

stwa przy zwiększeniu ich liczby). Z punktu widzenia formalnego, nie ma natomiast ograniczeń, aby towarzystwo zostało założone przez nawet kilka osób i tylko one ponosiły koszty związane z rozpoczęciem działalności T UW-a. Zbyt mała skala działalności powoduje, że wyższe są jednostkowe koszty stałe związane z funkcjonowaniem towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, jakie należy założyć i ponieść w związku z działalnością, np. koszty aktuarialisty, administracyjne itp. W takim przypadku, należy jednak starać się o rozszerzenie skali działalności i rozproszenie ryzyka, tj. pozyskanie do T UW-a dalszych ubezpieczonych, aby ograniczyć wspomniane zagrożenie wyrządzenia szkód dużej proporcjonalnie liczbie na skutek jednego zdarzenia, np. trąba powietrzna w przypadku gdy ubezpieczeni w T UW-ie są tylko rolnicy mieszkający w jednym lub kilku sąsiadujących ze sobą powiatach.

Przygotowanie dokumentów

Ustawa o działalności ubezpieczeniowej wprowadza listę dokumentów, które stanowią element wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej. Zgodnie z **art. 92. ust. 1** tej ustawy, zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej dla krajowego zakładu ubezpieczeń, w tym także T UW-ów, wydaje organ nadzoru (czyli Komisja Nadzoru Finansowego), w drodze decyzji, po rozpatrzeniu wniosku założycieli zakładu ubezpieczeń. Ust. 2 wspomnianego przepisu wskazuje co powinien zawierać wniosek o udzielenie zezwolenia na wykonywanie działalności przez T UW, czyli: określenie nazwy lub firmy, siedziby i adresu, zasięgu terytorialnego i rzeczowego zakresu działalności krajowego zakładu ubezpieczeń; określenie wysokości kapitału zakładowego; wskazanie założycieli krajowego zakładu ubezpieczeń; wskazanie formy prawnej, w jakiej ma być wykonywana działalność (w naszym przypadku T UW); określenie wysokości funduszu organizacyjnego przeznaczonego na utworzenie administracji krajowego zakładu ubezpieczeń i zorganizowanie sieci przedstawicielstw; wymóg ten nie dotyczy przypadku, gdy akwizycja na rzecz T UW-a, będzie prowadzona przez struktury własne założycieli zakładu ubezpieczeń; wskazanie imion i nazwisk osób przewidzianych na członków zarządu i rady nadzorczej; wskazanie imienia i nazwiska aktuarialisty, osoby której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych oraz doradcy inwestycyjnego w przypadku, gdy obowiązek zatrudnienia tej osoby wynika z ustawy.

Wnioskodawcy zobowiązani są zatem (art. 92 ust. 2 pkt 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) do **określenia nazwy lub firmy, siedziby i adresu, zasięgu terytorialnego i rzeczowego zakresu działalności krajowego zakładu ubezpieczeń.** Określenie zakresu rzeczowego polega na wskazaniu czy działalność ma być prowadzona jako zakład ubezpieczeń na życie (dział I – zgodnie z załącznikiem do ustawy o działalności ubezpieczeniowej) czy pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych (dział II), a także wskazaniu określonych grup ubezpieczeń. W dziale I, ustawodawca wskazał 5 grup ubezpieczeń, natomiast w dziale II – 18.

Wniosek o udzielenie zezwolenia ma zawierać także **określenie wysokości kapitału zakładowego** (art. 92 ust. 2 pkt 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej). Wysokość kapitału zakładowego jest ściśle określona przepisami. Zgodnie z **art. 46. ust. 1** ustawy o działalności ubezpieczeniowej, **kapitał zakładowy nie może być niższy niż najwyższa wysokość minimalnego kapitału gwarancyjnego wymaganego dla grup ubezpieczeń, o których mowa w załączniku do ustawy, w zakresie których towarzy-**

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

stwo posiada zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej. Czyli kapitał zakładowy ma odpowiadać wysokości kapitału gwarancyjnego jaki wskazał ustawodawca dla określonej formy działalności ubezpieczeniowej a także ubezpieczeń, jakie mają być przez zakład oferowane. Wysokość minimalnego kapitału gwarancyjnego dla danego zakładu oblicza się na podstawie wskaźnika sprecyzowanego w rozporządzeniu ministra finansów z dnia 28 listopada 2003 r. w sprawie sposobu wyliczenia wysokości marginesu wypłacalności oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego dla działów i grup ubezpieczeń. **Kapitał gwarancyjny dla TUV-a został określony na 75% wysokości dla komercyjnych zakładów ubezpieczeń.** Bazowa wysokość kapitału zakładowego dla TUV-a wynosi 2,25 mln euro, jeśli prowadzi działalność określoną w dziale I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, czyli w zakresie ubezpieczeń na życie. Taka sama wysokość minimalnego kapitału gwarancyjnego (a także zakładowego) obowiązuje dla TUV-a z działu II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, czyli pozostałych ubezpieczeń osobowych oraz majątkowych, jeżeli oferuje ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, spłaty kredytu lub gwarancji ubezpieczeniowej. Jeśli towarzystwo prowadzi działalność określoną w dziale II załącznika, jednak nie występuje o zezwolenie na oferowanie ubezpieczeń OC, spłaty kredytu oraz gwarancji ubezpieczeniowych, wtedy bazowa kwota kapitału zakładowego wynosi 1,5 mln euro.

Należy pamiętać, że zgodnie z polskimi przepisami, w przypadku nie każdego TUV-a występuje obowiązek dopłat dla wszystkich ubezpieczonych. Zgodnie z przepisem art. 44 ust. 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, dotyczy to osób, nie będących członkami TUV-a. Składki od takich osób nie mogą stanowić jednak więcej niż 10% składki pozyskanej przez towarzystwo. **Zatem minimalny kapitał gwarancyjny wynosi zero tylko dla małych TUV-ów, nie ubezpieczających innych osób, poza swoimi członkami, w których przypis roczny składki nie przekracza równowartości 5 mln euro oraz nie prowadzących ubezpieczeń OC, a także spłaty kredytu i gwarancji ubezpieczeniowej.**

Wartość kapitału gwarancyjnego i obowiązkowych rezerw wylicza **aktuariusz** wpisany do rejestru aktuariuszy. **Aktuariusz to profesjonalista z dziedziny obliczania ryzyka oraz wartości bieżącej projektów finansowych,** który odpowiada za wycenę zobowiązań wobec ubezpieczonych oraz taką konstrukcję ubezpieczeń, w tym składek, aby zabezpieczone było pokrycie wszelkich zobowiązań. Kapitał zakładowy pokrywany jest w całości wkładem pieniężnym w terminie 30 dni od dnia zarejestrowania towarzystwa.

W praktyce, dla rozpoczęcia działalności TUV-a, konieczne jest, aby zainteresowani utworzeniem towarzystwa ponieśli koszt kapitału zakładowego, który następnie może zostać spłacony tylko z zysku, w trakcie tworzenia kapitału zapasowego (część kapitału własnego przeznaczona na pokrycie strat). Zainteresowani utworzeniem towarzystwa, co jest rzeczą powszechną w przypadku działalności biznesowej, nie mają jednak całkowitej pewności, że odzyskają kapitał zakładowy, a ponadto, w czasie w którym mogą odzyskać kapitał, może nastąpić znacząca utrata wartości pieniądza. Zgodnie z ust. 3 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, statut towarzystwa może przewidywać spłacanie kapitału zakładowego tylko z nadwyżek rocznych i w okresie tworzenia kapitału zapasowego osobom, które wniosły kapitał zakładowy lub niespłacanie kapitału zakładowego określonym osobom. Natomiast kapitał zakładowy może być obniżony przez zmniejszenie nominalnej wartości udziałów lub przez umorzenie części udziałów.

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

Poza wymienionymi elementami wniosku o wydanie zezwolenia na działalność T UW-a, należy **wskazać założyciela T UW-a, imiona i nazwiska osób przewidzianych na członków zarządu i rady nadzorczej**, a także **imiona i nazwiska aktuariusza, osoby której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych oraz doradcy inwestycyjnego** w przypadku, gdy obowiązek zatrudnienia tej osoby wynika z ustawy.

Ponadto, we wniosku należy (pkt 5) określić **wysokość funduszu organizacyjnego** przeznaczonego na utworzenie administracji krajowego zakładu ubezpieczeń i zorganizowania sieci przedstawicielstw. Wymóg ten nie dotyczy przypadku, gdy akwizycja na rzecz T UW-a, będzie prowadzona przez struktury własne założycieli zakładu ubezpieczeń. Mogą być w tym celu wykorzystywane np. gospodarstwa rolne (gdy celem T UW-a jest zapewnienie ochrony rolnikom), zakłady opieki zdrowotnej (T UW „medyczny”) czy kancelarie prawne (gdy założycielami są notariusze, radcy prawni itd.) **Zatem w przypadku większości T UW-ów, fundusz organizacyjny nie będzie znajdował zastosowania, a założyciele T UW-a nie będą zmuszeni ponieść dodatkowych kosztów z tego tytułu.**

Do wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności przez T UW, należy dołączyć liczne dokumenty. Kluczowym dokumentem jest (art. 92 ust. 3 pkt 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) **projekt statutu krajowego zakładu ubezpieczeń**, który stanowi swoistą „konstytucję” funkcjonowania T UW-a i który przed zarejestrowaniem wymaga zatwierdzenia przez organ nadzoru, czyli KNF. Zgodnie z **art. 40 ust. 1** ustawy, statut towarzystwa sporządzany jest w formie aktu notarialnego.

Statut towarzystwa powinien określać (według art. 41 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) w szczególności:

- 1) nazwę i siedzibę towarzystwa;**
- 2) terytorialny zasięg działalności;**
- 3) liczbę członków zarządu i rady nadzorczej;**
- 4) zakres rzeczowy działalności z określeniem działu, grup i rodzajów ubezpieczeń oraz zakres działalności reasekuracyjnej;**
- 5) wysokość kapitału zakładowego;**
- 6) zasady wykorzystania nadwyżki bilansowej oraz sposób pokrycia strat;**
- 7) zasady umarzania udziałów;**
- 8) zasady uzyskania i utraty członkostwa oraz rodzaje członkostwa;**
- 9) sposób rozwiązania towarzystwa;**
- 10) zasady dokonywania ogłoszeń towarzystwa, w tym oznaczenie pisma do ogłoszeń;**

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

11) organ uprawniony do zatwierdzania ogólnych warunków ubezpieczenia.

Do statutu towarzystwa mogą być włączone ogólne warunki ubezpieczenia. W myśl **art. 45 ust. 1** ustawy o działalności ubezpieczeniowej, statut towarzystwa przewiduje tworzenie kapitału zapasowego według zasad, o których mowa w Kodeksie spółek handlowych, przy czym obniżenie kapitału zapasowego może nastąpić wyłącznie przez pokrycie straty bilansowej.

Statut towarzystwa określa system świadczeń członków na rzecz towarzystwa. Zgodnie z przepisem art. 45 ust. 2 ustawy, **przysługujące członkowi należności majątkowe od towarzystwa nie zwalniają tego członka z obowiązku płacenia składek (tzn., że składki należy opłacać także w przypadku, kiedy towarzystwo ma wypłacić ubezpieczenie)**. Statut towarzystwa może przewidywać zmniejszenie świadczeń towarzystwa na rzecz członków z tytułu ubezpieczeń, chyba że przewiduje on nieograniczony udział członków w pokryciu straty w technicznym rachunku ubezpieczeń. Strata w technicznym rachunku ubezpieczeń oznacza, że koszty funkcjonowania towarzystwa (wliczając w nie wypłacane odszkodowania) są wyższe niż wysokość składek. Pokrycie takiej straty przez ubezpieczonych może przewidywać statut. Natomiast członkowie towarzystwa nie odpowiadają za jego zobowiązania.

Warto nadmienić, że **zmiany w statucie towarzystwa wymagają przed zarejestrowaniem zatwierdzenia przez organ nadzoru (KNF) w zakresie:**

- 1) zmiany siedziby lub nazwy;
- 2) obniżenia kapitału zakładowego;
- 3) zmiany zasięgu terytorialnego lub rzeczowego zakresu działalności;
- 4) tworzenia w ciężar kosztów funduszy, rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i innych rezerw;
- 5) zmiany zasad reprezentacji towarzystwa;
- 6) zmian w gospodarowaniu majątkiem i aktywami towarzystwa, w tym w zakresie określenia kompetencji organów towarzystwa oraz spłat z tytułu zobowiązań wobec członków towarzystwa;
- 7) zmian w funduszu organizacyjnym.

Zgodnie z przepisem **art. 79 ust. 1** ustawy o działalności ubezpieczeniowej, **zmiana statutu towarzystwa wymaga uchwały walnego zgromadzenia, powziętej większością co najmniej trzech czwartych oddanych głosów**. Zmiany statutu towarzystwa nie mogą ograniczać praw wynikających z zawartych umów ubezpieczenia.

Do wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, załączane są projekty ogólnych warunków ubezpieczenia ryzyk, w zakresie których ma być wydane zezwolenie, konieczne jest zatem **przygotowanie i przekazanie do organu nadzoru ogólnych warunków ubezpiecze-**

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

nia (OWU). OWU stanowią zbiór przepisów prawnych, które ustalają obowiązki stron **umowy ubezpieczenia**. Ogólne warunki ubezpieczenia nie mogą być sprzeczne z przepisami kodeksu cywilnego.

Przy zawarciu umowy ubezpieczenia, zakład ma obowiązek doręczyć, bez wezwania, stronie ubezpieczającej tekst ogólnych warunków ubezpieczenia podpisanych przez co najmniej dwóch członków zarządu.

W **o.w.u.** występują **stałe, obligatoryjne elementy**, w obecnym stanie prawnym określone w art. 12a ustawy o działalności ubezpieczeniowej tj.:

- rodzaj ubezpieczenia i jego zakres;
- warunki zmiany sumy ubezpieczenia lub sumy gwarancyjnej, jeżeli o.w.u. taką zmianę przewidują;
- prawa i obowiązki każdej ze stron umowy ubezpieczenia;
- zakres odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń;
- przy ubezpieczeniach majątkowych – sposób ustalania rozmiaru szkody, sposób określania sumy odszkodowania lub innego świadczenia, jeżeli ogólne warunki ubezpieczenia przewidują odstępstwa od zasad ogólnych;
- sposób ustalania i opłacania składki ubezpieczeniowej;
- metodę i sposób indeksacji składek, jeżeli ogólne warunki ubezpieczenia indeksację przewidują;
- przesłanki i terminy wypowiedzenia umowy przez każdą ze stron, a także tryb i warunki wypowiedzenia, jeżeli ogólne warunki ubezpieczenia przewidują taką możliwość.

W toku postępowania o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności przez towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych, odbywa się **badanie sytuacji finansowej i możliwości finansowych założycieli towarzystwa**.

Zatem do wniosku o utworzenie T UW-a (jak i innego zakładu ubezpieczeń) należy załączyć **sprawozdania finansowe założycieli**, obejmujące:

- **bilanse;**
- **rachunki zysków i strat;**
- **sprawozdania z przepływu środków pieniężnych za ostatnie trzy lata przed datą złożenia wniosku lub z całego okresu działalności, jeżeli założyciel wykonuje działalność gospodarczą przez czas krótszy niż okres trzech lat** – w przypadku, gdy obowiązek sporządzania takich sprawozdań finansowych założycieli, z prowadzonej przez nich działalności gospodarczej, wynika z przepisów, jak również należy załączyć noty objaśniające do tych sprawozdań.

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

W sytuacji, gdy założycielami są **osoby fizyczne**, które nie mają obowiązku sporządzania sprawozdań finansowych, zobowiązane one są załączyć do wniosku o utworzenie TUW-a:

- **sprawozdania bankowe z przepływu środków pieniężnych na rachunkach bankowych, obejmujące okres roku do dnia złożenia wniosku;**
- **zeznania podatkowe, składane na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT), za ostatnie trzy lata podatkowe;**
- **oświadczenie o pochodzeniu środków pieniężnych przeznaczonych na pokrycie kapitału zakładowego i funduszu organizacyjnego.**

Ponadto założyciele są zobowiązani przedstawić:

- **dowody posiadania środków finansowych wolnych od obciążeń w wysokości równej kapitałowi zakładowemu i funduszowi organizacyjnemu wraz z oświadczeniem o przeznaczeniu ich na pokrycie kapitału zakładowego i funduszu organizacyjnego. Takim dowodem może być potwierdzenie z banku;**
- **oświadczenia o kapitale zakładowym ze wskazaniem podmiotów obejmujących udziały, sposobu objęcia udziałów, ilości obejmowanych udziałów oraz rodzaju udziałów.**

Do wniosku należy jeszcze załączyć **potwierdzenia tożsamości**:

- **zaświadczenie albo oświadczenie o wpisie do Krajowego Rejestru Sądowego lub odpis ze stosownego rejestru wystawiony poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, wydany nie później niż 3 miesiące przed złożeniem wniosku – w przypadku, gdy założycielem jest osoba prawna;**
- **jeśli założycielami są osoby fizyczne, ciąży na nich obowiązek dołączenia do wniosku poświadczonych notarialnie kopii stron dowodu osobistego, zawierających serię i numer dowodu osobistego, imię i nazwisko, numer ewidencyjny PESEL, oznaczenie organu wydającego dowód osobisty oraz datę wydania dowodu osobistego albo poświadczoną notarialnie kopię paszportu.**

Z wnioskiem składane są dokumenty stanowiące **potwierdzenie kwalifikacji osób pełniących kluczowe funkcje w towarzystwie ubezpieczeń wzajemnych do zarządzania instytucją finansową**. Życiorysy założycieli będących osobami fizycznymi oraz osób przewidzianych na członków zarządu, członków rady nadzorczej i aktuariusza.

Ponadto, należy dołączyć do wniosku zgody osób przewidzianych na członków zarządu oraz rady nadzorczej na objęcie stanowisk w zakładzie ubezpieczeń, jak też oświadczenie aktuariusza o wyrażeniu zgody na wykonywanie obowiązków w krajowym zakładzie ubezpieczeń.

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

Wymagane jest również **poświadczenie odpowiedniego wykształcenia i doświadczenia zawodowego** osób przewidzianych na **członków zarządu i rady nadzorczej**, w tym kopie **świadczeń pracy i dokumentów potwierdzających wykształcenie**. W przypadku aktuarusza wymagana jest **poświadczona kopia decyzji o wpisie do rejestru aktuaruszy, jak również dane o wykształceniu i doświadczeniu zawodowym osoby proponowanej na stanowisko aktuarusza**, m.in. kopie świadectw pracy i dokumentów potwierdzających wykształcenie.

Poza tym, do wniosku należy dołączyć **zaświadczenie albo oświadczenie o niekaralności osób proponowanych na członków zarządu i rady nadzorczej oraz aktuarusza**. Do organu nadzoru przekazywane są również oświadczenia założycieli oraz osób przewidzianych na członków zarządu i członków rady nadzorczej o toczących się przeciwko nim postępowaniach sądowych w związku ze sprawą gospodarczą, oświadczenia założycieli, jak też osób przewidzianych na członków zarządu i członków rady nadzorczej o uczestnictwie w organach zarządzających i nadzorujących spółek handlowych.

Oświadczenia o wpisie do KRS oraz o karalności składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

W przypadku powiązania **wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w zakresie ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym**, należy również dołączyć **oświadczenie doradcy inwestycyjnego o wyrażeniu zgody na zatrudnienie**.

Natomiast do wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w zakresie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wszelkiego rodzaju, wynikającej z posiadania i użytkowania pojazdów lądowych z napędem własnym, z wyjątkiem ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przewoźnika, wnioskodawcy zobowiązani są załączyć listę reprezentantów do spraw roszczeń, którzy zostaną ustanowieni w każdym państwie członkowskim Unii Europejskiej.

Wszystkie wskazane **dokumenty powinny być sporządzone w języku polskim lub przetłumaczone na język polski**. Tłumaczenie powinno być sporządzone przez tłumacza przysięgłego lub konsula Rzeczypospolitej Polskiej. Dokumenty urzędowe przed tłumaczeniem powinny być **zalegalizowane przez konsula RP**.

Organ nadzoru może ponadto żądać od **założycieli krajowego zakładu ubezpieczeń** informacji dotyczących ich:

- 1) struktury własnościowej;
- 2) sytuacji finansowej;
- 3) dotychczasowej działalności.

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

Założyciele zobowiązani są złożyć w KNF **najważniejszy pod względem oceny finansowej dokument, czyli plan działalności, obejmujący okres pierwszych trzech lat obrotowych.**

Zgodnie z przepisem **art. 93 ust. 1** składany w organie nadzoru plan działalności, określa **dane i warunki**, jakie ze względu na rodzaj i rozmiar prowadzonych ubezpieczeń **są niezbędne do zapewnienia zdolności krajowego zakładu ubezpieczeń, w tym TUV-a do wykonywania zobowiązań**, czyli wypłat odszkodowań i świadczeń przewidzianych umowami ubezpieczenia.

Plan działalności zawierać ma w szczególności:

- 1) **określenie rodzaju ryzyk**, które krajowy zakład ubezpieczeń zamierza ubezpieczać;
- 2) **program reasekuracji określający formę i zakres reasekuracji oraz reasekuratorów**, czyli podmiotów przejmujących część ryzyka ubezpieczeniowego. W przypadku TUV-ów reasekuracja ma mniejsze znaczenie, ponieważ szczególne zabezpieczenie może stanowić system składki niestalej charakterystyczny dla towarzystw ubezpieczeń wzajemnych i obowiązek dopłat członków w przypadku skalkulowania zbyt niskich składek;
- 3) **określenie źródeł finansowania środków** w wysokości minimalnego kapitału gwarancyjnego i marginesu wypłacalności;
- 4) **oszacowanie kosztów utworzenia administracji krajowego zakładu ubezpieczeń i organizacji działalności** z określeniem źródeł finansowania tych kosztów;
- 5) **określenie środków będących w posiadaniu krajowego zakładu ubezpieczeń, które są niezbędne do wykonania usług świadczenia pomocy**, jeżeli krajowy zakład ubezpieczeń zamierza zawierać umowy ubezpieczenia świadczenia pomocy na korzyść osób, które popadły w trudności w czasie podróży lub podczas nieobecności w miejscu zamieszkania;
- 6) **określenie organizacji działalności ubezpieczeniowej**, w tym: struktury organizacyjnej krajowego zakładu ubezpieczeń, sposobu zawierania umów ubezpieczenia, zasad akceptacji ryzyk, sposobu ustalania stawek ubezpieczeniowych, sposobu ustalania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, przyjętych zasad rachunkowości, w szczególności zasad rozliczania kosztów, w tym kosztów administracyjnych i kosztów akwizycji, systemu ustalania wartości odszkodowań lub świadczeń, systemu zarządzania aktywami oraz systemu kontroli wewnętrznej.

Należy podkreślić, że **większość czynności ubezpieczeniowych podejmowanych przez TUV-y, może zostać zlecona do wykonania innym podmiotom**. Czynności outsourcowane, wykonywane przez te podmioty są traktowane jak czynności ubezpieczeniowe, w zakresie, w jakim są wykonywane w imieniu i na rzecz zakładu ubezpieczeń. Z wymienionych wymagań bardzo istotne znaczenie posiadają rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe. Ich celem jest zapewnienie pełnego pokrycia wszelkich bieżących i przyszłych zobowiązań, jakie mogą wynikać z zawartych umów ubezpieczenia.

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

System zarządzania aktywami zawiera natomiast również zasady inwestowania. Zgodnie z przepisem **art. 153** ustawy o działalności ubezpieczeniowej, zakład ubezpieczeń jest obowiązany do **lokowania środków finansowych w taki sposób, aby uwzględniając rodzaj i strukturę prowadzonych ubezpieczeń osiągnąć jak największy stopień bezpieczeństwa i rentowności przy jednoczesnym zachowaniu płynności środków.**

Do planu działalności, wnioskodawcy zobowiązani są dołączyć **rachunek symulacyjny na okres pierwszych 3 lat obrotowych działalności**, który stanowi podstawę do oceny perspektyw biznesowych, a przede wszystkim pozwala ocenić czy realnie chronione są interesy ubezpieczonych. Plan działalności przedkładany do organu nadzoru obejmuje:

- **oszacowanie kosztów działalności ubezpieczeniowej**, w tym kosztów administracyjnych i kosztów akwizycji;
- **oszacowanie składki i świadczeń** z wyróżnieniem działalności bezpośredniej i reasekuracji;
- **oszacowanie liczby zawieranych umów ubezpieczenia, stopy wypowiedzeń umów i wartości sum ubezpieczenia**, jeżeli krajowy zakład ubezpieczeń zamierza ubezpieczać ryzyka określone w dziale ubezpieczeń na życie załącznika do ustawy;
- **oszacowanie i wskazanie źródeł finansowania środków niezbędnych do pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i środków własnych w wysokości marginesu wypłacalności;**
- **uzasadnienie oszacowanych powyższych wartości;**
- **projekty:** a) bilansu, b) ogólnego rachunku zysków i strat, c) zbiorczego technicznego rachunku ubezpieczeń, d) technicznych rachunków ubezpieczeń dla grup ubezpieczeń, e) wyliczenia środków własnych oraz marginesu wypłacalności i kapitału gwarancyjnego.

Zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej jest wydawane w zakresie jednej lub więcej grup ubezpieczeń, o których mowa w załączniku do ustawy.

W myśl art. 97 ust. 1 ustawy, **zmiana zasięgu terytorialnego lub rzeczowego zakresu działalności krajowego zakładu ubezpieczeń wymaga zezwolenia organu nadzoru.**

Zgodnie z przepisem **art. 98 ust. 1**, **zewolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej nie może być wydane**, jeżeli zachodzi co najmniej jedna z następujących okoliczności:

- 1) wniosek o wydanie zezwolenia i dołączone do niego dokumenty nie spełniają wymagań określonych w ustawie;
- 2) w skład zarządu lub rady nadzorczej TUV-a wchodzi osoby, które nie spełniają wymogów określonych w ustawie;

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

- 3) założyciele T UW-a byli karani za umyślne przestępstwo stwierdzone prawomocnym wyrokiem sądu;
- 4) założyciele T UW-a nie dają rękojmi prowadzenia spraw krajowego zakładu ubezpieczeń w sposób należyte zabezpieczający interesy ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia;
- 5) założyciele T UW-a nie udowodnią posiadania środków finansowych w wysokości równej co najmniej funduszowi organizacyjnemu i ustalonym w planie działalności wartościom udziałów T UW-a;
- 6) założyciele posługują się wartościami majątkowymi pochodzącymi z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł;
- 7) plan działalności T UW-a nie zapewnia zdolności krajowego zakładu ubezpieczeń do wykonywania zobowiązań.

Zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w zakresie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wszelkiego rodzaju, wynikającej z posiadania i użytkowania pojazdów lądowych z napędem własnym, z wyjątkiem ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przewoźnika, nie może być również wydane, jeżeli krajowy zakład ubezpieczeń nie przedłoży listy reprezentantów do spraw roszczeń. Jeżeli podczas pobytu za granicą, wyrządzamy szkodę, to właśnie tamtejszy reprezentant do spraw roszczeń zakładu, w którym mamy ubezpieczenie OC lub zieloną kartę, przyjmie zgłoszenie poszkodowanego i wypłaci odszkodowanie.

W myśl **art. 39 ust. 1** ustawy, T UW podlega wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego. **Towarzystwo użytkuje osobowość prawną z chwilą wpisania do KRS.**

Kapitał zakładowy jest pokrywany w całości wkładem pieniężnym w terminie 30 dni od dnia zarejestrowania towarzystwa. Zgodnie ze statutem, **jeśli w danym roku rozliczeniowym nastąpi nadwyżka, może być z niej spłacony kapitał zakładowy wpłacony przez członków albo może być on przeznaczony na zwiększenie kapitałów własnych i funduszy członkowskich tworzonych w towarzystwie.**

Po otrzymaniu zezwolenia na prowadzenie działalności, w myśl **art. 100 ust. 1** ustawy o działalności ubezpieczeniowej, krajowy zakład ubezpieczeń, w tym także i T UW zobowiązany jest **rozpocząć wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w terminie nieprzekraczającym 12 miesięcy od dnia wydania zezwolenia.** Za dzień rozpoczęcia wykonywania działalności ubezpieczeniowej uważa się dzień zawarcia pierwszej umowy ubezpieczenia.

Procedura zarejestrowania swojego własnego T UW-a nie jest bardzo krótka, ale zebranie potrzebnych dokumentów zazwyczaj nie zabiera szczególnie dużo czasu i poprawne jej przeprowadzenie daje duże prawdopodobieństwo zarejestrowania własnego T UW-a oraz korzystania z płynących z tego faktu udogodnień, których komercyjne towarzystwo nie jest w stanie zapewnić.

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

Działalność organów T UW-a (zarząd, rada nadzorcza, walne zgromadzenie członków)

T UW, jak każda osoba prawna (czyli jednostka organizacyjna wyposażona w osobowość prawną), reprezentowane jest przez organy. Zgodnie z przepisem **art. 48 ustawy**, organami towarzystwa są:

- 1) zarząd towarzystwa;
- 2) rada nadzorcza towarzystwa oraz
- 3) walne zgromadzenie członków towarzystwa.

W myśl **art. 53 ust. 1** ustawy, **sposób reprezentowania towarzystwa określa statut towarzystwa**. Jeżeli statut towarzystwa nie zawiera żadnych postanowień w tym przedmiocie, do składania oświadczeń woli i podpisywania pism w imieniu towarzystwa wymagane jest współdziałanie dwóch członków zarządu albo jednego członka zarządu łącznie z prokurentem (tzn. pełnomocnikiem zarządu o szczególnym charakterze).

Zarząd

Art. 49 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej stanowi, iż **Zarząd prowadzi sprawy towarzystwa i reprezentuje towarzystwo**. Do zarządu mogą być powołane osoby spośród członków towarzystwa lub spoza ich grona (ust. 2). W myśl przepisu art. 49 ust. 3, **członków zarządu powołuje i odwołuje walne zgromadzenie**, chyba że statut towarzystwa stanowi inaczej. **Zatem kluczowa w wyborze składu osobowego zarządu T UW-a pozostaje rola członków – ubezpieczających**. Należy zauważyć, że prawo członka zarządu do prowadzenia spraw towarzystwa i reprezentowania towarzystwa dotyczy wszystkich czynności sądowych i pozasądowych towarzystwa, z wyjątkiem spraw, które wymagają uchwały walnego zgromadzenia. Prawa członka zarządu do prowadzenia spraw towarzystwa i reprezentowania towarzystwa nie można ograniczyć ze skutkiem prawnym wobec osób trzecich.

Członek zarządu nie może prowadzić działalności konkurencyjnej wobec towarzystwa. Mandat członka zarządu wygasa najpóźniej z dniem odbycia walnego zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka zarządu.

Może on być jednak w każdym czasie odwołany lub zawieszony w czynnościach. Nie pozbawia go to roszczeń wynikających ze stosunku pracy lub innego stosunku prawnego dotyczącego pełnienia funkcji członka zarządu.

Rada nadzorcza

W myśl **art. 59** ustawy o działalności ubezpieczeniowej, **Rada nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością towarzystwa we wszystkich dziedzinach jego działalności** - przede wszystkim bada sprawozdanie finansowe oraz posiada uprawnienia do zawieszenia w czynnościach części lub wszystkich członków zarządu. Do kompetencji rady nadzorczej należy w szczególności **ocena sprawozdania finansowego**, zarówno co do zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym, **badanie sprawozdania**

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

zarządu z działalności towarzystwa, badanie wniosków zarządu co do podziału nadwyżki bilansowej albo pokrycia straty bilansowej oraz składanie walnemu zgromadzeniu corocznego sprawozdania pisemnego z wyników powyższej oceny. W celu wykonania wymienionych obowiązków, rada nadzorcza może badać każdą czynność towarzystwa, żądać od zarządu i pracowników towarzystwa sprawozdań i wyjaśnień, dokonywać rewizji stanu majątku oraz sprawdzać księgi i dokumenty. Zgodnie z art. 58 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, **rada nadzorcza składa się z co najmniej pięciu członków powoływanych i odwoływanych przez walne zgromadzenie.** Statut towarzystwa może przewidywać inny sposób powoływania lub odwoływania członków rady nadzorczej. **Członek zarządu, likwidator i pracownik towarzystwa zajmujący stanowisko głównego księgowego, radcy prawnego lub inne podlegające bezpośrednio członkowi zarządu, nie może być równocześnie członkiem rady nadzorczej.**

Walne zgromadzenie członków to prawdziwa władza

Za najważniejszy organ władzy w towarzystwie ubezpieczeń wzajemnych uznać należy **walne zgromadzenie, które jest zwoływane w terminie sześciu miesięcy po upływie każdego roku obrotowego** – art. 64 ustawy o działalności ubezpieczeniowej (rok obrotowy stosowany jest do celów podatkowych i nie musi się pokrywać z rokiem kalendarzowym). W sprawach niezastrzeżonych w ustawie lub statucie do właściwości innych organów towarzystwa, podejmowanie uchwał należy do walnego zgromadzenia. Zatem to **od samych członków towarzystwa zależy, w jakim zakresie będą oni mieli wpływ na działalność towarzystwa.** W ten sposób mogą mieć bezpośredni wpływ na wszystkie kluczowe aspekty działalności TUV-a.

Zgromadzenie podejmuje **decyzje o zatwierdzeniu sprawozdania zarządu z działalności towarzystwa, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły, o podziale nadwyżki bilansowej albo o pokryciu straty bilansowej (decydując tym samym de facto o finansach TUV-a) oraz o udzieleniu członkom organów towarzystwa absolutorium z wykonania przez nich obowiązków.**

Ogłoszenie o walnym zgromadzeniu przekazuje się członkom co najmniej 21 dni wcześniej. Członkowie towarzystwa uprawnieni do udziału w walnym zgromadzeniu, reprezentujący przynajmniej jedną dziesiątą udziałów lub głosów na walnym zgromadzeniu, mogą żądać zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia i umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego walnego zgromadzenia. Uprawnienie takie przysługuje również radzie nadzorczej towarzystwa, a statut może je przyznawać członkom towarzystwa uprawnionym do udziału w walnym zgromadzeniu przedstawiającym mniej niż jedną dziesiątą udziałów lub głosów na walnym zgromadzeniu.

Zgodnie z zapisami art. 70 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, jeżeli statut towarzystwa nie stanowi inaczej, walne zgromadzenie jest ważne bez względu na liczbę reprezentowanych na nim udziałów – liczba członków obecnych na walnym zgromadzeniu nie ma zatem w takim przypadku wpływu na ważność podejmowanych w jego czasie decyzji.

Uchwały walnego zgromadzenia zapadają, co do zasady **bezwzględnią większością głosów oddanych** (powyżej 50% wszystkich głosów), jednak np. **uchwała o rozwiązaniu towarzystwa lub połączeniu z in-**

FUNDACJA WSPIERANIA
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

nym towarzystwem zapada większością co najmniej trzech czwartych oddanych głosów.

Podsumowanie. Wnioski

- Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych (TUW-y) posiadają liczne korzyści w porównaniu do komercyjnych zakładów ubezpieczeń działających w formie spółki akcyjnej. Do najważniejszych należy niedroga (oznacza jąca niewysoką składkę ubezpieczeniową), dostosowana do potrzeb ubezpieczonego, ochrona ubezpieczeniowa.
- Dla wielu grup, założenie własnego towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych stanowi bardzo ciekawą i korzystną alternatywę, w stosunku do ofert ubezpieczeniowych, jakie przedstawiają działające podmioty.
- Uruchomienie własnego TUW-a (szczególnie tzw. małego TUW-a) wiąże się z niższymi wymaganiami finansowymi oraz formalnościami, w porównaniu do założenia komercyjnego zakładu ubezpieczeń. Minimalny kapitał gwarancyjny (i kapitał zakładowy) jest w przypadku TUW-a co zasady o 25% niższy niż dla zakładów komercyjnych, a dla tzw. małych TUW-ów może nawet wynosić o.
- Nasz poradnik zawiera nie tylko podstawowe informacje na temat TUW-ów, ale i listę zalet ubezpieczeń w TUW-ie, a przede wszystkim praktyczne wskazówki jak założyć własnego TUW-a (lista dokumentów, działań, etc.).